

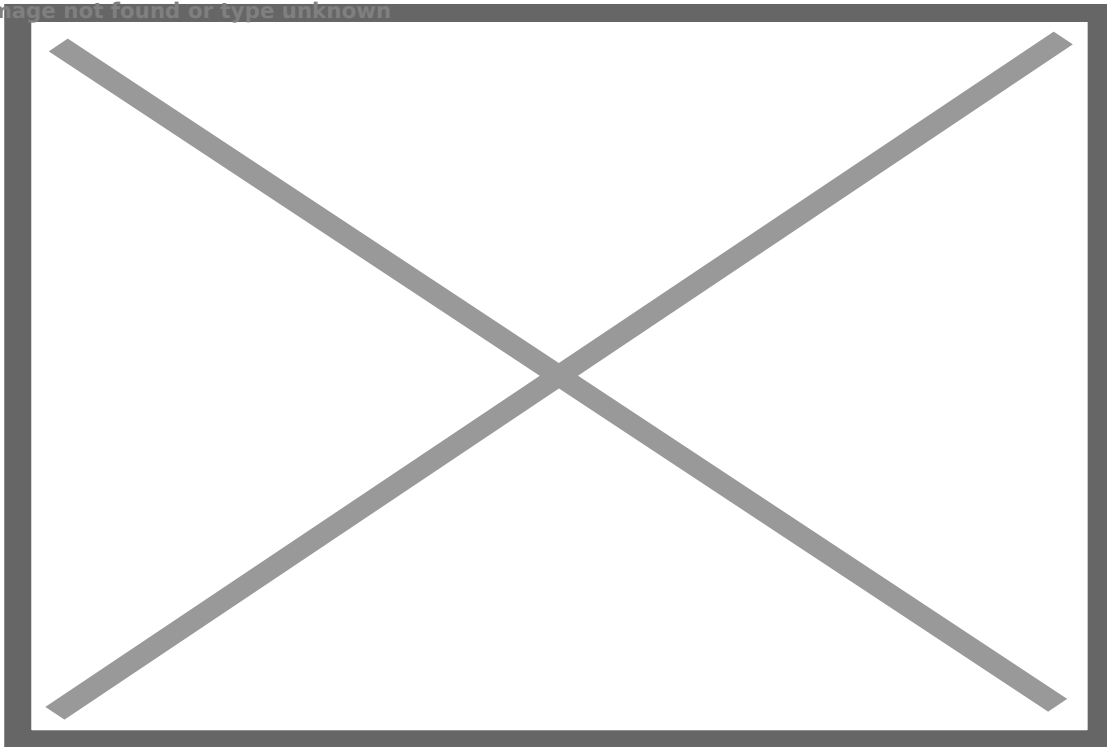
Sản xuất chương trình truyền hình thực tế: Không dùng chiêu trò để lừa khán giả

21:18 31/03/2022

Tác giả: Thế Anh

Khi thực hiện những chương trình giải trí dạng trò chơi theo phương thức truyền hình thực tế, nhà sản xuất cần dùng nhiều thủ pháp để tạo ra các tình huống mà nhân vật của mình có cơ hội thể hiện, diễn xuất, phát ngôn tự nhiên nhất, “thật” nhất. Những thủ pháp ấy không phải là chiêu thức, thủ thuật... lừa dối người chơi, lừa dối chuyên gia, đặc biệt là lừa dối khán giả!

Image not found or type unknown

Ảnh minh họa

Lừa dối để câu view

Một gameshow chủ đề hẹn hò được phát sóng trên truyền hình vào cuối năm 2021 từng gây ra sự phản ứng dữ dội từ công chúng truyền thông về vấn đề văn hóa cũng như bình đẳng giới. Sau đó, rất nhiều cơ quan báo chí đã vào cuộc, lên án những gameshow dùng chiêu trò để lừa khán giả câu view, tạo viral của một số công ty truyền thông. Lý do của cơn bão phản ứng ban đầu xuất phát từ phát ngôn của một nhân vật nam tham gia chương trình. Cụ thể, khi công khai tiêu chí chọn người yêu, nam thanh niên đến từ Huế đã khẳng định, sẽ ly hôn nếu vợ không sinh được con trai. Ở phần

giải thích với cố vấn chương trình, nhân vật này còn nói thêm phong tục của gia đình anh là đàn bà con gái phải ngồi mâm dưới, nếu có tiệc thì những của ngon vật lạ phải dâng lên mâm trên và tất cả những người trong gia đình đều chấp nhận điều đó.

Ngay tại trường quay, phát ngôn của người chơi đã bị đạo diễn chỉ trích gay gắt. Sau khi chương trình phát sóng, đoạn clip ý kiến này được chia sẻ trên mạng, cộng đồng Facebook đã bức xúc bình luận nặng nề, và đặc biệt rất nhiều người dân Huế phản ứng.

Khá đông khán giả sau khi xem chương trình hoặc xem lại clip trên mạng đều cho rằng, lẽ ra, nếu có trách nhiệm, nhà sản xuất - đài truyền hình không nên cho phát sóng phần này vì nội dung sai lệch, xúc phạm, xuyên tạc về văn hóa của người Huế. Ông Phan Thiên Định - Bí thư Thành ủy Huế - trả lời phỏng vấn báo chí bày tỏ: “Nhiều người nhìn vào, nếu không hiểu, họ sẽ mặc định người Huế là như thế. Người Huế là lạc hậu, gia trưởng, bảo thủ, trọng nam khinh nữ... Anh thanh niên kia có thể chỉ đơn giản đưa ra quan điểm, góc nhìn của anh ấy, nhưng nhà sản xuất, những người kiểm duyệt một chương trình như vậy để đưa lên sóng là điều tôi không giải thích được”.

Điều bất ngờ khủng khiếp của câu chuyện dư luận phản ứng về chương trình trò chơi truyền hình này chưa dừng lại ở đó.

Từ chuyện ồn ào phát ngôn của nhân vật tham gia gameshow và phản ứng của đạo diễn Lê Hoàng, cư dân mạng nhanh chóng tìm hiểu và phát hiện ra nhân vật gây tranh cãi ấy cũng từng tham gia một gameshow hẹn hò khác trên kênh sóng của Đài Truyền hình TP.HCM. Trong chương trình đó, anh ta đã hứa yêu trọn đời một cô gái khác. Sau khi bị “bóc phốt”, nhân vật đã phải lên mạng xin lỗi: “Vừa rồi, em có tham gia gameshow “Hành lý tình yêu” được phát sóng trên VTV3, em có phát ngôn những lời lẽ theo quan điểm cá nhân không đúng với thuần phong mỹ tục của người Huế, nên đã gây ra dư luận bức xúc cho bà con người Huế nói riêng, cũng như cộng đồng mạng nói chung. Nay em chính thức làm clip này để gửi đến lời xin lỗi chân thành nhất đến quý cơ quan báo chí truyền thông, các ban ngành đoàn thể cùng cộng đồng người Huế nói chung, cộng đồng mạng nói riêng. Mong mọi người lượng thứ để sự việc này được kết thúc tại đây. Mọi lỗi lầm em xin nhận hết về phía mình”.

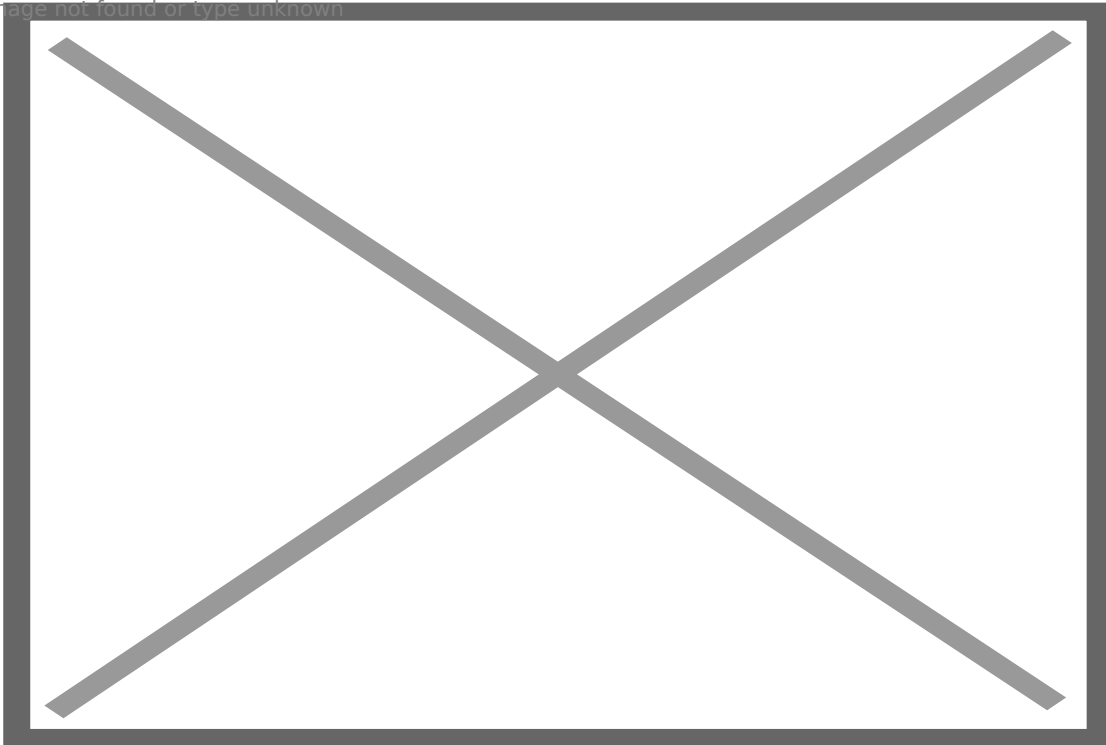
Nhưng clip xin lỗi được đọc như trả bài lại có thêm một chi tiết bất ngờ, đó là đoạn bạn ấy hứa hẹn: “Em xin hứa từ đây em sẽ lựa chọn kỹ kịch bản cũng như học hỏi thêm để kiểm soát tốt phát ngôn của mình để không ảnh hưởng đến gia đình cũng như xã hội”.

Từ chi tiết này, các nhà báo đã phỏng vấn và anh ta thú nhận mình là một diễn viên bán chuyên

nghiệp. Anh ta tham gia các cuộc thi này để kiếm tiền. Và anh chỉ làm theo kịch bản của nhà sản xuất!

Trả lời phỏng vấn báo Lao Động, nam thanh niên cho biết: “Sau khi gameshow được phát sóng, tôi không hẹn hò với cô gái ấy. Đó chỉ là kịch bản. Ông bố cũng là ông bố giả, không phải bố thật. Đều là diễn viên như diễn viên quần chúng... Tôi chỉ làm theo kịch bản”. Thế là đã rõ. Nhà sản xuất có thể đã lừa dối ban giám khảo trong trường hợp này và tất nhiên, đã lừa dối khán giả.

Image not found or type unknown

Ảnh minh họa

Cần tôn trọng khán giả

Câu chuyện ồn ào trong dư luận về những chương trình truyền hình giải trí lâu nay vẫn thường xảy ra. Phổ biến nhất vẫn là việc cố tình “viral” các phát ngôn của những người liên quan: Người tham gia trò chơi, thành viên ban giám khảo hoặc chuyên gia... trên các nền tảng mạng xã hội. Trong một chương trình thực tế khác, một cô gái bỗng nổi tiếng trên truyền thông vì hình ảnh và phát ngôn của cô bị chia sẻ để chửi rửa do tiêu chí chọn bạn trai là “đẹp trai, cao ráo, sẵn sàng cho tiền bạn gái để mua đồ, đầu tư chứng khoán, bất động sản...”

Những chương trình càng nhiều ồn ào như thế sẽ có lượt người xem càng cao, lượt tìm kiếm trên mạng càng lớn. Và đó cũng là lý do mà một số nhà sản xuất đã dùng nhiều thủ pháp câu view, câu like bất chấp những sai trái về văn hóa, bất chấp các yếu tố đạo đức...

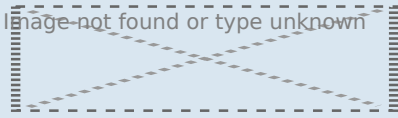
Như chúng ta đã biết, truyền hình thực tế (reality television) là phương thức làm chương trình truyền hình sử dụng camera ghi lại những tình huống, hoàn cảnh và sự kiện thật, ít sắp đặt trước trong kịch bản. Mỗi chương trình truyền hình thực tế có cách tiếp cận nhân vật, lên kế hoạch kịch bản và tổ chức ê kíp sản xuất phù hợp với điều kiện của mình. Nhà sản xuất luôn cố gắng để những nhân vật (người tham gia) không bị chi phối bởi thao tác ghi hình, thậm chí không biết mình đang bị ghi hình.

Đây là phương thức sản xuất chương trình truyền hình mới du nhập vào Việt Nam trong khoảng 10 năm trở lại đây. Hình thức truyền hình thực tế được du nhập vào Việt Nam phổ biến nhất là trò chơi truyền hình với các dạng chương trình giải trí như ca hát, thi thố tài năng, chương trình hài, chương trình nấu ăn, chương trình khiêu vũ, chương trình kỹ năng người mẫu... Ví dụ như Ơn giời! cậu đây rồi, Chuẩn cơm mẹ nấu, Tuyệt đỉnh tranh tài, Người bí ẩn, Bí mật đêm chủ nhật, Đàn ông phải thế, Hội ngộ danh hài, Kỳ tài thách đấu... Hoặc trước đây có Giọng hát Việt (The Voice), The Face, The Remix, X-Factor, Sing my song, Cặp đôi hoàn hảo, Bước nhảy hoàn vũ, Thần tượng Bolero, The Voice Kids, Vietnam's got talent, Vietnam next top model, Master Chef v.v..

Công bằng mà nói, chính những format trò chơi truyền hình thực tế được mua bản quyền từ nước ngoài thời gian qua cũng đã góp phần thúc đẩy chất lượng sản xuất nội dung cũng như công nghệ truyền hình trong nước. Nhiều chương trình truyền hình thực tế cũng góp phần tìm tòi những tài năng trên nhiều lĩnh vực nghệ thuật đóng góp cho đời sống văn hóa.

Tuy nhiên, vì chạy theo thị hiếu, vì chạy theo lợi nhuận, các đơn vị đối tác là các công ty truyền thông trực tiếp sản xuất chương trình đã dùng quá nhiều chiêu trò, tạo scandal, tạo "drama" để thu hút số đông, mà đôi lúc đôi chỗ, những chiêu thức ấy vượt "ngưỡng" văn hóa, thẩm mỹ cần có.

Dẫu biết rằng để làm tốt một chương trình truyền hình thực tế, nhà sản xuất phải có những thủ pháp sắp xếp dàn dựng như thật và thậm chí, phải có “diễn viên gà nhà” để “làm môi”. Nhưng, những thủ thuật, chiêu thức này đều dựa trên cơ sở tôn trọng khán giả, vì khán giả mà phục vụ. Truyền hình thực tế trong bản thân tên gọi của phương thức này đã có chữ “reality” – nghĩa là phải THẬT.

Khi nhà sản xuất đưa một thí sinh giả - giả số phận, danh phận; giả đặc điểm lý lịch – để đóng vai theo kịch bản định sẵn nhằm đánh lừa khán giả truyền hình, công chúng truyền thông ấy là lúc họ đã chọn lựa một phương cách sai lầm bất chấp đạo đức, coi thường pháp luật.

Chiêu trò, thủ pháp trong dàn dựng chương trình truyền hình thực tế thường được dùng để tạo ra tình huống cho có “chất thực tế”, để nhân vật của chương trình thể hiện, diễn xuất, phát ngôn tự nhiên hơn. Ví dụ dùng camera giấu kín trong tình huống “bên lề sân khấu” để thí sinh bộc bạch do không biết bị ghi lén. Chiêu trò, thủ pháp trong dàn dựng chương trình truyền hình thực tế không phải là “biến không thành có”, “đổi trắng thay đen” để đánh lừa khán giả. Ở thời buổi của mạng xã hội, khi công chúng có thể giám sát mọi lúc mọi nơi, không có gì có thể giấu mãi được.

Lừa dối khán giả là vi phạm tính chân thật, khách quan trong hoạt động truyền hình. Đây không chỉ chuyện vi phạm đạo đức, mà trong hầu hết các trường hợp, đó còn là hành vi vi phạm pháp luật. Và vì thế, lời xin lỗi từ nhân vật hay nhà sản xuất vẫn là chưa đủ

Phan Văn Tú

Link bài viết: <https://nguoilambao.vn/public/khong-dung-chieu-tro-de-lua-khan-gia>